

Forvaltningsplanen for Barentshavet og Lofoten

Regjeringen skal våren 2020 legge frem en egen sak til Stortinget om "Forvaltningsplan for Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten". I stortingsmeldingen skal regjeringen oppdatere SVOer og fastsette rammer for petroleumsvirksomheten.

Hovedpunkter

- Forvaltningsplanen er en plan som skal legge til rette for verdiskaping gjennom bærekraftig bruk av naturressursene. Det er ikke en *verneplan*
- En SVO (særskilt verdifulle og sårbare områder) har betydning for mangfold og produksjon, men er *ikke et vernet område* - næringsaktivitet kan skje med særskilt aktsomhet
- Iskantsonen er dynamisk, observerbar og varsles daglig (av Meteorologisk Institutt) – den må som SVO defineres som et dynamisk system og ikke som en statisk linje
- Det eksisterer teknologi som gjør det mulig å operere sikkert og miljømessig forsvarlig i alle åpnede områder av Barentshavet
- Behovet for avgrensning av petroleumsvirksomhet ut fra klimahensyn bør behandles som en global/nasjonal problemstilling, ikke avgrenset til et lokalt spørsmål for næringsutvikling i Nord-Norge.

Den norske forvaltningsmodellen

Forvaltningsplanene for havområdene skal legge til rette for verdiskaping gjennom bærekraftig bruk av naturressursene. De skal være et verktøy for å legge til rette for verdiskaping og samtidig opprettholde naturmangfoldet i havområdene våre.

Avgrensning av SVOer må baseres på verdi og sårbarhet. Sårbarheten til økosystemet er knyttet til **tilstedeværelsen av de sårbare ressursene i tid og rom**, og aktivitetsbegrensninger må derfor ikke gis for perioder hvor de sårbare ressursene ikke er tilstede.

Forvaltning av norske havområder må fortsatt baseres på **hovedprinsippet** i den norske forvaltningsmodellen – **dynamisk, situasjonsbetinget, risikobasert forvaltning** – et prinsipp som anvendes for all næringsvirksomhet i Norge.

Det vil være problematisk å anvende et nytt prinsipp gjennom å legge før-var vurderinger til grunn for faglige konklusjoner slik det nå legges opp til. Før-var avveiningene skal skje som en del av offentlig beslutningsmyndighet, og ikke som en del av forskning eller byråkratiske råd. Det er ikke faglig grunnlag for å behandle SVO-områder, og da i særdeleshet iskantsonen, på en annen måte enn det man i norsk forvaltningstradisjon så langt har gjort. En slik endring av forvaltningsprinsippene har potensielt vidtrekkende konsekvenser for alle næringsinteresser i Norge.

Regjeringens rådgivere i Faglig forum sier følgende om tilstanden i Barentshavet nå:

- Største påvirkningsfaktor er klimaendringer
- Samlede konsekvenser fra annen menneskelig aktivitet er små

- Påvirkning av utslipp fra petroleumsvirksomhet ved normal drift er ubetydelige
- Fiskeri er den sektoren som har størst påvirkning i dag
- Fiskebestandene i all hovedsak bærekraftig forvaltet
- Påvirkning av utslipp fra skipstrafikk er ubetydelig
- Det er balanse mellom bærekraftig bruk og vern i dag

Verdiskaping

Høsten 2018 kom SINTEF med rapporten "Havnæringene i nord. Næringsutvikling og verdiskaping frem mot 2040". Hovedmålet med denne rapporten, som ble skrevet på vegne av 10 organisasjoner, var å vise status og utviklingstrekk for modne og umodne havnæringene i nord. Rapporten viste at det er et stort sysselsetting- og verdipotensial for alle havnæringene gitt nødvendige rammer for utviklingen. SINTEF anslår at det er mulig å skape inntil 20.000 nye arbeidsplasser i havnæringene frem til 2040. Det kan gi landsdelen opp mot 100.000 nye innbyggere. Havnæringene vil kunne spille en avgjørende rolle for å sikre bosetting og vekst i nord.

SVO Iskantsonen

Iskantsonen er overgangssonen mellom isfritt og isdekket hav, definert som iskonsentrasjon mellom 15 prosent og 80 prosent. Iskantsonen er biologisk viktig fordi det her skjer en omrøring av det stabile øvre vannlaget, drevet av en kombinasjon av ismelting og vind. Dette fører til en relativt kortvarig men intens produksjon av planteplankton i vannmassene ved iskanten og i selve iskantsonen. Dyreplankton, fisk, sjøpattedyr og sjøfugl utnytter dette, og samles rundt iskanten.

En stor del av den biologiske produksjonen sedimenterer ut av vannsøylen og skaper grunnlag for rike bunndyrsamfunn. Også is-alger, som er bundet til selve isen, vil bidra til den totale produksjonen i området. Økosystemet er en del av den fysiske iskanten, og forflytter seg derfor med denne. Dette systemet er sårbart og verdifullt og bør utpekes som SVO.

Det må gjøres et klart skille mellom selve iskantsonen, og de enorme havområdene hvor iskantsonen en gang har beveget seg i. I løpet av et år kan iskantsonen typisk bevege seg fra Bjørnøya i sør i april måned, til nord for Spitsbergen i september. Dette tilsvarer om lag avstanden fra Oslo til Mo i Rana. Tendensen er at iskantsonen befinner seg stadig lenger nord på grunn av klimaendringene.

I den gjeldende definisjonen av iskant-SVOen fra forvaltningsplanen fra 2011 er den sørlige avgrensingen basert på 30 prosent sannsynlighet for isdager i april. Sannsynligheten er beregnet ut fra tidsperioden 1967-1989. Hele området nord for linjen er definert som SVO.

Regjeringens rådgivere i Faglig forum har lagt frem to alternative forslag som begge er basert på en nyere tidsserie med isobservasjoner fra 1988 til 2017. Faglig forum er imidlertid delt på hvilken isfrekvens som skal benyttes til å trekke linja:

- 30 prosent isfrekvens som i alle tidligere forvaltningsplaner
- innføre en helt ny 0,5 prosent definisjon (maksimum isutbredelse siste 30 år).

En eventuell 0,5 prosent definisjon er dramatisk for industrien fordi den går inn i områder hvor det allerede er tildelt lisenser og det veldig sjelden har vært is. Dette rokker med de prinsipper som er lagt til grunn for all forvaltning i Norge. Faglig forum erkjenner at: "...en

avgrensning ved 0,5 prosent isfrekvens vil bety at havområder hvor det sjelden har forekommet havis i den siste 30-årsperioden, vil bli liggende innenfor dette området".

En slik avgrensning påvirker minimum 8 allerede tildelte lisenser.

I og med at iskantsonen er et naturfenomen som er dynamisk, observerbar og forflytter seg kontinuerlig, bør den defineres som et slikt dynamiske system og ikke som en statisk og politisk bestemt linje på kartet. Tekniske løsninger og operasjonelle begrensninger vil sikre at de sårbare ressursene er ivaretatt til enhver tid.

Norsk olje og gass og fagbevegelsen har derfor foreslått et tredje alternativ:

- at iskant-SVOen defineres som en dynamisk SVO iskantsone, støttet opp av et rammeverk for regulering av operasjonell virksomhet slik at sårbare ressurser er ivaretatt til enhver tid. Den operasjonelle ordningen for letevirksomhet i Barentshavet er at det ikke er tillatt med leteboring i området 50 kilometer fra observerbar iskant, og dette kan gjøres gjeldende for all petroleumsvirksomhet.

En slik tilnærming vil i stor grad møte behovet for å ivareta dynamikken, slik det er påpekt av Faglig Forum, samt gjenspeile at sårbareheten til økosystemet er knyttet til tilstedeværelsen av de sårbare ressursene i tid og rom.

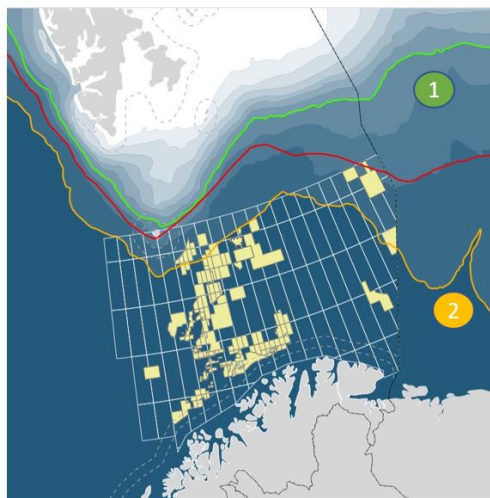
Iskantsonen – en beskrivelse, tre forslag

- Faglig forum beskriver iskantsonen som dynamisk og målbar, men foreslår likevel statiske linjer
- Faglig forum er delt i hvordan den skal avgrenses (30% 0,5%)

1. Statisk linje – [isfrekvens 30% av aprildagene 1988-2017](#)
2. Statisk linje - [isfrekvens 0,5% av aprildagene 1988-2017*](#)
3. Næringens forslag: Dynamisk iskantsone - der iskantsonen til enhver tid befinner seg

(Den røde linjen på kartet: Statisk linje brukt i planene fra 2006 og 2011 med [isfrekvens 30% av aprildagene 1967-1989](#))

*Vil i praksis bety totalt 4,5 dager i 30-års perioden med is – dvs. 3-4 timer per år i gjennomsnitt

Det er ikke en åpningsprosess

En dynamisk iskantsone betyr ikke åpning av Barentshavet nord, selv om selve iskantsonen vil bevege seg nord for allerede åpnete områder i Barentshavet sør. Åpning av nye områder for petroleumsvirksomhet krever en egen åpningsprosess med konsekvensutredning m.m. Industrien har ikke krevd dette nå.